

מראי מקומות - יבמות

צו.

כתב הגט, שהרי לא שייך לו לומר לסופר לכתוב ולעדים לחתום, שהרי צריך שליחות לזה, ואין שליחות לקטן. ואין לומר דעדי מסירה כרתי, שהרי שי' ר"מ הוא דעדי חתימה כרתי, וא"כ אין שייך לו לכתוב גט א"כ כ' בכתב ידו, דזה מהני אף בלא עדים כלל.

ה. עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול

ע' ברמב"ן שהביא ג' אופנים לבאר דברים אלו. (א) מה שמדייק מרש"י בסוגיין, דביאת קטן לא מהני כלל מדאורייתא, וחכמים עשאוהו כמאמר מדרבנן כדי לקנות ולאסור האחים [וזהו כשי' תוס' בקדושין (יט.) ולעיל (סח.)]. (ב) שי' רש"י בקדושין (יט.) דמדאורייתא ביאת בן ט' מהני לקנות ביבום, ומ"מ הוי כמאמר בנוגע דלא סגי בגט כשיגדיל, וצריך בתחלה לבעול, ורק אז יכול ליתן גט. אבל לענין ליורשה ולטמא לה, וכו', בזה ביאתו הי' מהני לגמרי (ומשמע דהבין הרמב"ן בכוונתו דאין הביאור דתקנו רבנן שיהי' ביאת קטן כמאמר בגדול בנוגע לענינים אלו, אלא דגם מדאורייתא אינו קונה לגמרי, ואמרו רבנן דזה דומה למאמר). וע"ז הק' הרמב"ן דאיך מצינו דקונה אותה לשאר דברים, ואילו לדברים האמורים בפרשה אינו קונה אותה. (ג) דמדאורייתא ביאתו מהני לקנותה לגמרי, אלא מדרבנן עשו ביאתו כמאמר לגמרי, דהיינו דמדרבנן אינו עדיף ממאמר בגדול כלל, ומשמע דביאור זה הוא דעתו של הרמב"ן.

ו. ואם איתא, ליתני כגיתו

ק', הא לכאור' יכולין להק' כן גם לענין מאמר, למה אמרי' דביאתו כמאמר בגדול, אם אי' דקטן יש לו מאמר, ליתני כמאמרו. ותי' הרא"ש (י) דאית לי' מאמר וזוטר, וכמו שתי' בגט לר"מ. עוד תי' דביאתו פוסלת תחלה וסוף, ומאמרו אינו פוסל אלא בתחלה, וא"כ באמת אין ביאתו כמאמרו. וע' בקרבן נתנאל (אותיות י' וכו') בביאור ב' תירוצי הרא"ש.

ז. אית לי' זוטר

פרש"י, זוטר מגט גדול. ויש לעי', הא שי' רבנן דיש גט אחר גט, היינו משום דתקנו חכמים גט לכ"א, וכדאי' לעיל (נא.), וא"כ מ"ש אם הוי גט גדול או גט קטן. וע' ביד שלמה (שיעורי הגר"י דרילמן שליט"א על יבמות, אות ש"א), שביאר דאולי יהי' חשיב דיני דרבנן כחוכא ואטלולא אם מעשה זוטר מהני אחר מעשה גדול. ועוד י"ל דבעלמא מה שהגט שני מהני, היינו משום דבפועל בהשני טפי ממה שפועל הראשון כלפי השני, אבל אם השני מעשה זוטר, א"כ י"ל דמה שגט שני פועל בהשני הוא כמו מה שפועל המעשה גדול של הראשון בהשני, וא"כ שפיר י"ל דבכה"ג אין גט אחר גט, ועדיין צ"ב.

א. ובדר' המנונא קמיפלגי... וא"נ

בקדושין תופסין ביבמה קמיפלגי

כ' הקרן אורה דמבואר מכאן דהנדון אם קדושין תופסין ביבמה או לא אינו תלוי בהא דס"ל לר' המנונא דשומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה, דאם תלויים זב"ז, א"כ אי"ז ב' תירוצים שונים, אלא תי' א', אע"כ צ"ל דבאמת אינם תלויים.

ב. ובדר' המנונא קמיפלגי וכו'

ובביאור המח', כ' האתון דאורייתא (כלל ח', ד"ה וע"ע ביבמות) די"ל דנח' ביסוד איסור של יבמה לשוק, דרב ס"ל דהאיסור לשוק הוא מחמת האישות שיש בינה ובין היבם, וא"כ נאסרה בזנות, דזנות כזו אסורה על בעל האישות, ושמואל ס"ל דאיסור יבמה לשוק הוא איסור ביאה בעלמא, ואינה ענין לאישות בכלל. עוד כ' בביאור פלוגתתם, דפליגי במי הוא האוסר של ביאה זו לשוק, דרב ס"ל דהיבם חשיב האוסר, וכמו באשת איש, אמרי' דנאסר האוסר, כן ביבמה לשוק, מסתבר לומר דנאסר האוסר [משום דהוי איסור אישות]. אבל שמואל חולק ע"ז, וס"ל שאין היבם האוסר, אלא הבעל שמת הוא האוסר, וכיון שהבעל הוא האוסר, דהאישות שעדיין בעולם היא מחמתו, א"כ אין סברא לאסור היבם משום זה.

ג. הוא פוסל תחלה, והן פוסלין תחלה וסוף, בד"א במאמר

הק' הבית שמואל (ק"ע, י"ב), למה תקנו מאמר בקטן, הא כל מה שתקנו חכמים לומר דמאמר מהני, היינו משום דכיון דקידושין מהני בעלמא, אם רואין דקדושין לא מהני ביבמה, יאמרו דביאה ג"כ לא מהני ביבמה. וא"כ, בקטן, דבעלמא אינו קונה, לכאור' לא שייך גזירה זו, דהא ביאתו ג"כ לא מהני ובשלמא לשי' רש"י בקדושין (יט.), דס"ל דביאת יבם קטן מהני מן התורה, א"כ שפיר יש לחוש דאם רואין דקדושין שלו ליבמה לא מהני, יאמרו דגם ביאתו לא מהני, ואף דבאמת מהני. אבל לשי' תוס' שם, דס"ל דגם ביאת קטן לא מהני ביבמה אלא מדרבנן, א"כ לכאור' אי"צ לגזור דגם מאמרו יועיל בשביל בזה, והניח בצ"ע. וע' בקרבן נתנאל (סי' ז', אות ט') שכ' דאפי' לרש"י שם עדיין ק' הא דגט של קטן מהני, דהא לכ"ע חליצת קטן לא מהני מן התורה. ועכצ"ל דחכמים גזרו משום לא פלוג בקטן כמו בגדול, וא"כ י"ל דאף תוס' יכולים לפרש כן לענין מאמר (אולם אולי יש מקום לחלק קצת, דלפי תוס' אין שייך קטן בכל הפרשה של יבום מן התורה בכלל, משא"כ לפי רש"י דעכ"פ בהפרשה הוא, ולכן שפיר שייך לומר לא פלוג, וצ"ע).

ד. יש לו גט ויש לו מאמר, דברי ר"מ

כ' המאירי דמאי דגט מהני לפי ר"מ, צ"ל דמייירי דהקטן עצמו